

الگوی عملیاتی نظام خدماتی پلیس از دیدگاه مقام معظم رهبری

مهدی یداللهی^۱، حسین شعبانی^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۹/۱۵
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۲/۰۵

از صفحه ۱۲۵ تا ۱۴۴

فصلنامه علمی - تخصصی دانش انتظامی شرق استان تهران
سال چهارم، شماره شانزدهم، زمستان ۱۳۹۶

چکیده

امنیت از مهم‌ترین، حیاتی‌ترین و شایع‌ترین موضوعاتی است که از حساسیت و پیچیدگی خاصی برخوردار بوده و مقام معظم رهبری به امنیت، نگاهی کلان‌نگر و عمیق دارد و آن را در ابعاد مختلف سیاسی، فرهنگی، اخلاقی و اقتصادی... بیان نموده است. رهبری، امنیت اجتماعی را یک نعمت بزرگ و یک نیاز اجتماعی می‌داند که مردم در سایه آن به آرامش و آسودگی خاطر به کسب کار و فعالیت‌های اجتماعی و انجام امور خصوصی خویش اهتمام می‌ورزند. مقام معظم رهبری رواج موادمخدر، اعتیاد، بیکاری، عدم اشتغال و همچنین سیاست‌بازی‌های جاه طلبانه و غیرمسئولانه را از عوامل ناامنی میدانند. مقابله با ناامنی و حفظ امنیت اجتماعی، حفظ حرمت جان و مال مردم، جزء جدی‌ترین مسایل هر جامعه است. مهم‌ترین شاخص‌های برقراری امنیت اجتماعی، استقرار عدالت اجتماعی، امنیت شغلی، نظارت عمومی، مبارزه با مفاسد اجتماعی می‌باشد. در این مقاله دیدگاه مقام رهبری در خصوص الگوی عملیاتی نظام خدماتی پلیس را که غالباً برقراری امنیت اجتماعی است، ارائه شده است.

کلید واژه‌ها

الگوی عملیاتی، نظام خدمتی پلیس، مشارکت مردمی، امنیت اجتماعی.

۱- رئیس و عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور دماوند، نویسنده مسئول
۲- دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی اقتصاد و توسعه دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن

مقدمه

امنیت از مهم‌ترین، حیاتی‌ترین و شایع‌ترین موضوعاتی است که از حساسیت و پیچیدگی خاصی برخوردار بوده و توجه، وقت و هزینه زیادی را از سیاست‌مداران، اندیشمندان، تصمیم‌سازان، نظامیان و دیگر صاحب‌نظران به خود اختصاص می‌دهد. رهبر معظم انقلاب اسلامی با اشاره به اهمیت نعمت امنیت برای یک جامعه می‌فرماید: "امنیت، در شمار نعمت‌های درجه اول پروردگار است. اگر امنیت در کشوری وجود داشته باشد، امکان پیشرفت علمی، عملی، اخلاقی و انسانی در آن کشور وجود خواهد داشت؛ اما اگر امنیت نباشد، هیچ کدام از این‌ها امکان‌پذیر نیست و یا بسیار دشوار است. مسئولیت نظام خدماتی پلیس این است که این عامل اساسی سعادت کشور و ملت را تامین کند.

به اعتقاد جامعه‌شناسان، روانشناسان و دانشمندان علوم اجتماعی نیاز به امنیت با توجه به تمامی ابعاد ذهنی، عینی، فردی و اجتماعی آن پس از نیازهای فیزیولوژیکی رتبه نخست از اهمیت را به خود اختصاص داده است تا جایی که گفته‌اند: «چه بسا سرهایی که شب، گرسنه بر بالین خواب رفته است اما هیچ سری، بدون امنیت به خواب نمی‌رود» (نک: فلاح بابلی، مقدمه، ۱۳۸۱)

در اسلام مقوله «نظم و امنیت» یکی از مهم‌ترین اصول حیات و اساسی‌ترین شاخصه و شاکله حکومت و نظام سیاسی است. یکی از وظایف دولت اسلامی، تأمین امنیت و برقراری نظم و آرامش در مسیر رشد و توسعه جامعه می‌باشد که با به‌کارگیری و استخدام ابزار و امکانات متنوع باید به این امر مهم همت گمارد و همچنین، جامعه اسلامی نیز وظیفه دارد ولایت ایمان را به ثبوت رسانیده و به منظور پرهیز از بی‌نظمی و هرج و مرج، فریضه حیات بخش امر به معروف و نهی از منکر را اجرا نماید.

برای آشنایی هر چه بیشتر با دیدگاه‌های مقام معظم رهبری ابتدا ویژگی‌های برشمرده شده ایشان در خصوص نظام خدماتی پلیس را بیان می‌کنیم و سپس به تبیین مفهوم امنیت می‌پردازیم و جایگاه امنیت را در اسلام و قانون اساسی که برگرفته از تعالیم روح بخش اسلام می‌باشد به‌طور مختصر مورد بحث و بررسی قرار می‌دهیم.

همچنین انتظارات و نقش پلیس از دیدگاه مقام معظم رهبری در تامین امنیت اجتماعی برشمرده ایم. در پایان یک سری پیشنهادات و نتیجه گیری ارائه شده است.

ویژگی های اصلی نظام خدماتی پلیس از دیدگاه مقام معظم رهبری

- اقتدار

یکی از ویژگی های مهمی که فرماندهی معظم کل قوا برای نیروی پلیس بیان فرموده اند "اقتدار" است. ایشان در این زمینه می فرمایند: نیروی پلیس باید دارای اقتدار باشد. اقتدار یک امر معنوی است و با صدای کلفت و اسلحه تیز و مشت محکم تفاوت دارد. اقتدارهای ظاهری در حقیقت اقتدار نیستند باید وضعیتی به وجود آید که هم نیروی پلیس در خود احساس قدرت کند، هم آحاد ملت دریابند که پاسدار و حافظ امنیت فردی و اجتماعی آن ها، یک مجموعه مقتدر است و می تواند از مردم دفاع کند، و هم دشمن محل امنیت بفهمد که نیروی پلیس مقتدر و تواناست.

- عزت

عزت دومین ویژگی تبیین شده از سوی مقام معظم رهبری برای نیروی پلیس مطلوب است، یعنی اینکه نیروی پلیس با پاکدامنی، پرهیزکاری و آلوده نشدن به جرایم گوناگون و مادیات، در چشم مردم عزیز باشد. این عزت، از رفتار نیروی پلیس و چگونگی انجام وظیفه او ناشی می شود. عزت نیروی پلیس به این است که عزت و پاکدامنی در تمام ارکان آن مشاهده شود و همه احساس کنند که این نیرو، پاکدامن است و خدا را آلوده نمی کند و برای عوضهای قلیل و حقیر مادی و پست، ارزشی قائل نیست. این که امر روحی و معنوی است که برای نیروی پلیس عزت خواهد آورد.

- احساس مهربانی و خدمت به مردم

رافت و رحمت، از صفاتی است که باید در نیروی پلیس نمود عینی بیاید. از این رو، نیروی پلیس باید در کنار این که ماموریت های خود را با اقتدار انجام می دهد، باید با مردم با مهربانی رفتار کند. فرماندهی معظم کل قوا در همین راستا می فرمایند: "از در برابر مردمی که می خواهید از خانه، جاده، امنیت مرز و کسب و کار آن ها محافظت کنید، احساس رافت و رحمت داشته باشید. مردم باید این معنا را لمس کنند که همان

نیروی مقتدر و با صلابتی که در مقابل مخل امنیت، با کمال قدرت و صلابت می ایستد، وقتی با مردم و افراد مظلوم مواجه می شود، با رحمت و رفت برخورد می کند.

- دقت و مراقبت در انجام وظیفه قانونی

یکی از وظایف بسیار مهم پلیس، برقراری نظم، اجرای قوانین و برخورد با قانون شکن است. از این رو کسی که می خواهد با قانون شکن برخورد کند، خود باید وظیفه قانونی اش را به خوبی انجام دهد. رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص این ویژگی می فرمایند: "این دقت و مراقبت، از یک سو موجب می شود هیچ یک از وظایف قانونی شما لوٹ نشود... و از سوی دیگر، موجب می شود هیچ گونه تخلف و تخطی ای انجام نگیرد.

- درستکاری و امانتداری

با توجه به اهمیت برقراری نظم و امنیت داخلی و نقش نیروی پلیس در این خصوص، لازم است همه ایرانیان به این نهاد، اعتماد و اطمینان خاطر داشته باشند. چنین امری، رفتار درست، منحرف نشدن در انجام وظیفه و امانتداری نیروی پلیس را می طلبد. در سایه وجود چنین صفاتی در کارکنان آن، اعتماد عمومی و همکاری مردم با این نیرو گسترش خواهد یافت. فرماندهی معظم کل قوا در مورد این ویژگی می فرمایند: "امروز، مردم شما را امین می شمارند. در دوران انقلاب، نیروهای پلیس امین مردمند. باید به وظیفه این امانت به طور کامل عمل کنند. آن کسانی که خدای ناکرده در این کسوت مقدس، برخلاف مقتضای امانت عمل می کنند، باید وجدانشان به شدت سرفکنده باشد.

- دفاع از ارزشهای اسلامی

یکی از والاترین وظایف و ویژگی های نیروی پلیس، پاسداری از ارزشهای اسلامی است. نیروی پلیس باید با کسانی که ارزش های اسلامی و دستاوردهای انقلاب را خدشه دار می سازد، برخورد و مقابله کند. مقام معظم رهبری در مورد این وظیفه مهم می فرمایند: "بزرگترین وظیفه نیروی پلیس، حفظ ارزش هاست. هرگاه مردم یک نفر از شما را چه در پاسگاه های دور افتاده و در خیابان های مرکز کشور و چه در شهرها و روستا و جاده مشاهده کنند، باید مظهري از تقوا و پرهیزکاری و معنویت و دوری از

فساد و دشمنی با هر گونه کجروی را در وجود شما ببینند. آن کسی که که اهل فساو و بی تقوایی و رشوه دادن و رشوه گرفتن است، باید از شما بترسد و آن کسی که متقی است، باید با دیدن شما شاد و دلگرم و امیدوار بشود و احساس کند محیط جامعه، محیط خوبی است و میشود در آن تنفس و زندگی کرد. ایشان همچنین در جایی دیگر می فرمایند: "اگر مجموعه هایی با قدرت و عزت در میان مردم ظاهر شد، همه باید بدانند که این مجموعه، بنا دارد از ارزش های اسلامی دفاع کند. در درون نیروی پلیس باید ارزش های اسلامی، معیار و میزان باشد.

تبیین و ایضاح مفهوم امنیت

هرچند که دست یابی به یک تعریف جامع و مانع از مفهوم امنیت، علیرغم تلاش ها و مجاهدت های علمی فراوان صورت گرفته، دشوار است و این مفهوم دارای خصایص و صفاتی است که محققان را برای دست یابی به یک تعریف مشترک با دشواری های جدی مواجه می سازد. به طوری که رابرت ماندل بر این اعتقاد است که امنیت به لحاظ مفهومی چهره های متغیر دارد؛ از همین روست که تعریفی کامل از امنیت مستلزم بررسی و تحقیق در خصوص مفاهیم کلیدی چون قدرت، تهدید و اتحادها است.

کلمه امنیت ریشه در واژه «امن» از زبان عربی دارد و به معنی در امان و آسایش بودن، مصونیت از خطر و ترس و آرامش خاطر می باشد. فرهنگ معین امنیت را این گونه تعریف نموده است: ایمن شدن، در امان بودن، بی بیسی. (معین، ۳۵۴: ۱۳۷۱)

چلبی در خصوص امنیت می گوید: امنیت از عوامل نظم بخشی در جامعه است. ناامنی، حالات یا موقعیتهایی هستند که نظم و انسجام و آرامش جامعه را بر هم می زنند. (چلبی، ۱۳۷۵: ۸۳).

از دیدگاه استراتژیست ها امنیت عبارتست از: وجود شرایط مبتنی بر حفظ و برقراری اقداماتی که کشور را از اعمال نفوذ دشمن، مصون نگه دارد (زیگنیو، ۱۳۶۹: ۱۲)

عباس علی عمید زنجانی امنیت را این گونه تعریف نموده است:

«امنیت در یک تعریف کلی، عبارت از آرامشی است که فرد و جامعه با احراز آن، ارزش ها و حقوق خویش را از هرگونه تعرض مصون می یابد؛ براین اساس، امنیت در

شرایط وجود حق، تحقق می‌یابد و افراد و ملت‌هایی از آن بهره‌مند می‌گردند که به‌گونه‌ای صاحب حق باشند و حق فرد، جامعه و ملت‌ها در یک نظام عادلانه مشخص می‌گردد؛ از این‌رو، امنیت در سایه عدالت قابل تبیین می‌باشد. (عمید زنجانی، ۱۳۸۵: ۵)

با همه تنوعی که در تعبیر و تعریف اهل نظر وجود دارد، نقاط مشترکی وجود دارد که عبارت زیر قابل جمع است: «امنیت، حالت فراغت از ترس، تهدید و اضطراب و وضعیتی که در آن ارزش‌های حیاتی مصون از هرگونه تعرض می‌باشد. به هر حال تا امروز مفهوم امنیت دچار تحولات مختلفی شده است که طرح آن در این مقاله نمی‌گنجد.

امنیت در اسلام

برخورداری از امنیت در زندگی اجتماعی، از آرمان‌های دیرین بشری است. کابوس وحشتناک ترس ناشی از تجاوز، ظلم و تهدید، همواره عامل تلخ کامی، رکود، ناتوانی و نومیدی انسان در زندگی جمعی بوده است. رهایی از این کابوس و احساس مصونیت در برابر عواملی که آرامش زندگی و حقوق خود و جامعه را به مخاطره می‌افکنده و زندگی، آزادی و مزایای مشروع زندگی انسان را تهدید می‌کرده، بیش از خود زندگی، محبوبیت داشته و برای بشر لذت بخش بوده است. بر این اساس دین اسلام امنیت را یکی از اصول زندگی و حالتی پرهیزناپذیر در زندگی جمعی و عنصری ضروری در بهره‌وری از مزایا و مواهب حیات و نیز زمینه ساز تکامل و ارتقای بشر پنداشته و از آن به عنوان یکی از مقدس‌ترین آرمان‌های بشری و الهی یاد کرده است و در این میان، نیروی پلیس، در ایجاد امنیت در کشور اسلامی ایران سهم بسزایی بر عهده دارد.

امنیت در قرآن

امنیت، از بزرگترین نعمت‌هایی است که بخش عمده‌ای از آن به دست نیروی پلیس تامین می‌شود. ایمان به معنای باور همراه با عمل، برای انسان امنیت به ارمغان می‌آورد؛ به طوری که در قرآن کریم، به مقدس‌ترین سرمایه انسانی اطلاق شده است؛ موهبتی که نجات و سرافرازی انسان به آن بستگی دارد و تمامی وعده‌های الهی، به وجود آن موکول گشته است. این مساله، نشان‌دهنده ارزش والای امنیت و قداست آن در آموزه‌های وحیانی است. ارزش ایمان با تمام اصالت و سترگی آن، به دلیل آن است

که راه و وسیله ای برای رسیدن به آن ارزش، یعنی امنیت است. در قرآن کریم از والاترین انسان ها به "الذین آمنوا" تعبیر شده است که آن را به دو معنا تفسیر کرده اند: نخست به معنای کسانی که خود را به مقام امن رسانده اند؛ و دوم، افرادی که دارای امنیت و برخوردار از آن شده اند.

مفهوم امنیت اجتماعی از منظر قانون اساسی

تأمین امنیت اجتماعی از وظایف مهم نظام سیاسی و دولت به حساب می‌آید. حوزه و گستره امنیت اجتماعی بستگی به تصویری که نظام سیاسی از دولت و ساختار و هدف خود می‌دهد، دارد. از آنجا که محور اصلی در این بحث قانون اساسی جمهوری اسلامی است و در این زمینه به بررسی جایگاه امنیت اجتماعی در قانون اساسی پرداخته شده است. با توجه به اندیشه سیاسی اسلام و لزوم هدایت و به سعادت رساندن مردم انقلاب و ایدئولوژی انقلاب اسلامی حوزه‌های امنیت اجتماعی در ابعاد قضایی اقتصادی سیاسی فرهنگی اجتماعی و انتظامی قابل ترسیم است که بیانگر جامعیت نظری گسترده و حداکثری دولت در نظام اسلامی است.

تحقق بسیاری از اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مستلزم وجود امنیت اجتماعی است در قانون اساسی ج. ا. اصول زیادی وجود دارد که مستقیماً ناظر به موضوع امنیت اجتماعی است که به اختصار به ذکر چند مورد اکتفا می‌شود.

۱- اصل بیست و دوم قانون اساسی؛ "حیثیت، جان، حقوق، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است مگر در مواردی که قانون تجویز کند."

۲- اصل بیست و سوم؛ "تفتیش عقاید ممنوع است و هیچ کس را نمی‌توان به صرف داشتن عقیده ای مورد تعرض و مؤاخذه قرارداد."

۳- اصل بیست و پنجم؛ "بازرسی و نرساندن نامه ها، ضبط و فاش کردن مکالمات تلفنی، افشای مخابرات تلگرافی و تلکس، سانسور، عدم مخابره و نرساندن آنها، استراق سمع و هرگونه تجسس ممنوع است مگر به حکم قانون."

۴- اصل بیست و نهم؛ "برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کار افتادگی، بی‌سرپرستی، در راه ماندگی، حواث و سوانح و نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره حقی است همگانی..."

۵- اصل سی و دوم: "هیچ کس را نمی‌توان دستگیر کرد مگر به حکم و ترتیبی که قانون معین می‌کند..."

۶- اصل سی و نهم: "هتک حرمت و حیثیت کسی که به حکم قانون دستگیر و بازداشت، زندان یا تبعید شده به هر صورت که باشد ممنوع و موجب مجازات است."

مفهوم امنیت اجتماعی از دیدگاه رهبری

اکنون که جایگاه نظم و امنیت از منظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بطور مختصر توضیح داده شد، جا دارد براساس مطالب فوق، با استناد به فرمایشات و مجموعه آثار رهبری مواضع و دیدگاه‌های ایشان را در این خصوص تبیین نماییم.

در تعریف امنیت اجتماعی آمده است: حالت فراغت همگان از تهدیدی که کردار غیرقانونی دولت یا دستگاهی فردی یا گروهی درهمه یا بخشی از جامعه پدید آورد، نظام حقوقی جدید مدعی است که قانون یا تعریف و حدگذاری آزادی‌ها و حقوق فرد و کیفر دادن آنان که از حدود پا فراتر نهند، امنیت فرد و اجتماع را پاسداری می‌کند، پلیس و دادگستری مأمور اجرای آن هستند. (آشوری، ۳۹: ۱۳۷۰) و در اندیشه اسلامی، امنیت اجتماعی را باید در سایه تقوا، عدالت، حرمت، حقوق انسان‌ها، برخورد با مفسدان و مجرومان، رفع فقر، تأمین رفاه، معیشت مردم و حفظ آزادی‌های مشروع جستجو کرد. بر این اساس امنیت اجتماعی، آرامش و آسودگی خاطری است که هر جامعه موظف است برای اعضای خود ایجاد و مردم در محیط کار و زندگی احساس امنیت نمایند به‌طوری که رهبری در تعریف امنیت به خوبی بدان اشاره نموده است:

«مردم در محیط کار و زندگی احساس خوف، تهدید، و ناامنی نکنند» و مقابله با ناامنی و حفظ امنیت اجتماعی از جدی‌ترین مسایل هر جامعه و دولت می‌دانند که معظم له: «مقابله با ناامنی و حفظ امنیت اجتماعی، حفظ حرمت جان و مال مردم،

این‌ها جزء جدی‌ترین مسایل هر جامعه است.» (دیدار با فرماندهان نیروی انتظامی ۱۳۸۲/۷/۱۲)

و غالباً امنیت اجتماعی شامل ۱- امنیت اقتصادی ۲- سیاسی ۳- شغلی ۴- قضایی می‌باشد.

تاریخچه پلیس ایران، کشوری باستانی

این کشور در بیش از دو هزار سال قبل و در دوران سلسله هخامنشیان اولین بنیانگذار سیستم حکومتی گسترده امپراطوری می‌باشد. از آن جا که هر حکومتی نیازمند به نظم و امنیت می‌باشد در نتیجه کشور ما انواع سیستم‌های ایجاد نظم و امنیت را در طی تاریخ مورد آزمایش قرار داده است. اما سیستم نوین ایجاد نظم و امنیت داخلی یعنی سازمان پلیس در ایران به حدود یکصد سال پیش مربوط می‌باشد. شاه قاجار ناصر الدین شاه در سفرهای سه گانه خود به اروپا و مشاهده پلیس نوین در آن کشورها و با استخدام یک مستار بلژیکی به نام کنت دوبینو اولین سیستم پلیسی جدید را در ایران پایه گذاری نمود. این پلیس در طی یکصد سال گذشته و تا پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن سال ۱۳۵۷ از فراز و نشیب‌های متفاوت برخوردار بوده است. در این دوران پلیس عمدتاً از الگوی اقتدارگرایی جهت سرکوب و حفظ امنیت استفاده می‌نمود، در این دوران نوعی اقتدارگرایی همراه با نوعی حرفه گرایی در عملکرد پلیس وجود داشت و امنیت برآمده از صرف اقتدار و حاکمیت پلیسی بود و تعامل نظام بندی میان پلیس و افراد جامعه وجود نداشت؛ افزون بر این در نیروی پلیس صرفه نظر از اقدامات پراکنده و موقتی رویکرد منسجمی در خصوص پیشگیری از جرم شکل نگرفت.

پلیس ایران برای مدت‌های طولانی از دو قسمت مهم پلیس شهری و ژاندارمری (مرزی و روستایی) تشکیل شده بود. کمیته انقلاب اسلامی نیز به عنوان یکی از ارکان مهم حفظ نظم و امنیت داخلی و دفاع از ارزش‌های انقلاب در داخل کشور بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به این مجموعه افزوده شد. کثرت نیروی‌های پلیس در بعد از انقلاب و ضرورت‌های ادغام این نیروها باعث شد تا در سال ۱۳۷۰ با تصمیم مجلس شورای اسلامی، این سه نیرو در یکدیگر ادغام و سیستم پلیس واحد به وجود آید. براساس قانون جدید، پلیس ایران جزئی از ستاد نیروهای مسلح و وابسته به وزارت کشور و در تبعیت از رهبری معظم انقلاب قرار دارد. پلیس جدید ایران در سه بخش

تقریباً مستقل فرماندهی، حفاظت و اطلاعات و سازمان عقیدتی سیاسی تشکیل شده است. حوزه فرماندهی و حفاظت و اطلاعات تقریباً در ساختار سیستم پلیس کلیه کشورهای جهان مشترک می باشد. اما وجود سازمان عقیدتی سیاسی از ویژگی های سیستم پلیس ایران محسوب می گردد. این سازمان موظف است که در بعد اعتقادی، سیاسی نسبت به حفظ دستاوردهای ارزش های انقلاب و ایجاد روحیه دینداری و اخلاق متناسب با تعلیم دین اسلام که حفظ حرمت های انسان ها که از جمله اصول اساسی است اقدام نماید.

پلیس در مقاطع مختلف

دوره آریایی ها: شهریار ریش سفید و پیران؛ دوره مادها: واسطه؛ دوره هخامنشیان: خستر پاون، شهربان، نگهبان، کاراون، ارک پارت، ارکبند، بازرسان شاهی، استخبارات؛ دوره سلوکی ها: به سبک دوره هخامنشیان؛ دوره اشکانیان: سازمان پلیس؛ دوره ساسانیان: شهریک، دیهیک، کوئپان، دیوان حراس، نیزه داران؛ دوره اسلام: محتسب، شرطه، شحنة، معاون، متوالی الشرطه، صاحب الجسر، امرالجسر (امرالجسرین)، درابون، عامله الشرطه، والی الحرب، عسس، عسش باشی، حاکم، حافظ، صاحب المدینه، ساحل اللیل، طواف اللیل، احداث؛ دوره افشاریه: داروغه، کدخدا، سرهنگ، خلیفه، نواب، پاسبان؛ دوره زندیه: داروغه، کلانتر، محتسب، نقیب، میرشب، گزمه؛ دوره صفوی: دیوان بیگی داروغه، میرشب گزمه، شبگرد، پاکار، کشیکچیان دربندها، محتسب الممالک، کلانتر، اداره احداث؛ دوره قاجاریه: نسقچی، فراشباشی، ده باشی، پنجاه باشی، یوزباشی، میرغضب (مامور اعدام)، گزمه، میرشب شبگرد، داروغه، کلانتر

نقش ناجا در تأمین امنیت اجتماعی از دیدگاه مقام معظم رهبری

بدون تردید نیروهای مسلح هر جامعه، بازوان اجرایی حکومت و قضاء در تأمین امنیت هستند و سلامت، به وظیفه عمل کردن، فارغ از تحزب گرایی و گروه گرایی و... از جمله عواملی می باشد که نیروهای مسلح را می توانند در جهت کارکرد صحیح، یاری دهد. مقام معظم رهبری در مورد نیروهای مسلح، چنین می فرماید:

«نیروی انتظامی باید ضمن رفتار کاملاً محترمانه و مهربانانه با آحاد مردم با عاملان و مروجان هر گونه ناامنی اجتماعی و اخلاقی قاطعانه برخورد کند... مردم انتظار دارند در اجتماع و در کوچه و خیابان بدون هیچ دغدغه‌ای بر اساس اعتقادات دینی خود عمل کنند و شاهد هیچ منظره‌ای که وجدان دینی آنها را آزرده می‌کند نباشند لذا نیروی انتظامی باید با همه مسایلی که از نظر اخلاقی ممنوع است مقابله کند. مردم انتظار دارند وضع جامعه به گونه‌ای باشد که جوانانشان در بیرون از خانه تحت هجوم مسایل غیر اخلاقی قرار نگیرند بنابراین نیروی انتظامی باید با کسانی که با اشاعه فساد در جامعه امنیت اخلاقی مردم را تهدید می‌کنند مقابله نماید. امنیت و نظام اجتماعی برای مردم گاه از مسایل معیشتی مهم‌تر است لذا با کسانی که با رفتار یا گفتار خود متعرض آسایش و امنیت و آرامش دیگران می‌شوند باید بدون اغماض برخورد کنید. ضمن آنکه حریم شخصی افراد تا جائیکه با رفتار خود به دیگران تعرض نمی‌کنند کاملاً محترم است.» (چشمه همیشه جاری شماره، ۱۶: ۱۳۸۱)

در جای دیگر، مقام معظم رهبری، فلسفه وجودی نیروی انتظامی را در راستای ایجاد امنیت چنین بر می‌شمرده‌اند:

«فلسفه وجودی نیروی انتظامی این است که بتوانند برای آسایش مردم و آرامش محیط زندگی آنها نظم برقرار کنند. مواظب باشید مردم دچار ناراحتی نشوند...».

در بیان دیگر مقام معظم رهبری، نیروی انتظامی را به عنوان مظهر محبت و مدیریت نظام، بدین نحو معرفی می‌نماید:

«نیروی انتظامی که داریم با مردم سروکار دارد. می‌توانند هم مظهر عطف و محبت نظام باشند و هم مظهر تدبیر و مدیریت آن. این دو عامل را کنار هم رعایت کنید. حرکات و تصرفات شما هم باید نشان دهنده عقل و تدبیر مدیریت نظام باشد، در اسرع وقت مجرم دستگیر شود و هم باید مظهر عطف و ترحم و محبت و داد معلوم باشد مامور دولتی با کسی نظر شخصی و عناد ندارد.» (لرنی: ۱۸۷)

واضح است که امنیت در نبود قانون، به خطر خواهد افتاد و یک نظام سیاسی که به صورت منظم، تدابیری برای امور محوله ی خود نداشته باشد به روزمرگی و بی‌برنامگی کشیده خواهد شد و در نتیجه، در تأمین حقوق جامعه نیز به توفیقی دست نخواهد

یافت. از آن سو، وجود قوانین مدون و تعهد به آن، برای اجرای منظم و دور اندیشانه ای برنامه ها، از عوامل زمین ساز امنیت است.

مقام معظم رهبری در ذیل اعلامیه ای از امام (ره) که امنیت عمومی، توجه دارد، چنین می فرمایند:

«اولین مطلبی که در بیانیه امام (ره) به وضوح دیده می شود، اصرار و تاکید بر آرامش عمومی جامعه است...»

مقام معظم رهبری در جایی دیگر و در همین باب می فرمایند:

«نیروی انتظامی باید نظم و امنیت را طبق شرح وظایفی که قانون برایش معین کرده، در سرتا سر کشور، بخصوص در مناطق مرزی، و بلاخص در برخی از مناطق که گاهی اشرازی در انجا نظم و امنیت را مورد اختلال قرار می دهند، به اثبات برسد. این، آن نکته ی اصلی و اولی است. باید ثابت کنید که نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، این کفایت و کارایی را برای حمل بار امانتی که برعهد اوست، داراست». (لرنی: ۱۹۳ و ۱۹۲)

مقام معظم رهبری در راستای همین اعتقاد به نظم و قانون، می فرمایند:

«تنها رعایتی که نیروی انتظامی باید بکند، عبارت است از رعایت نظم و قانون و رعایت اخلاق در اجرای قانون»

به طور کلی مقام معظم رهبری به مقوله امنیت و حفظ و پاسداری از آن توسط نیروی انتظامی، اهمیت زیادی قایلند و آن را مهم و حساس می شمارند. لذا می فرمایند:

«مسئله ی نیروی انتظامی، البته یک مسئله اساسی و مهم است. اگر ما بخواهیم ضروریات زندگی بشر را در فصول عمده خلاصه کنیم و مثلا به دو فصل، سه فصل و حداکثر به چهار فصل تقسیم نماییم؛ یک فصل از این چند فصل امنیت است، بدون امنیت، نه خوراک لذتی می بخشد، نه خانواده انسی ایجاد می کند و نه شغل و در آمد، فایده یی می دهد. امنیت که نبود، هیچ چیزی نیست. امنیت مثل هوا برای انسان، بطور مستمر لازم است. اگر جامعه امنیت نداشته باشد حالت اختناق پیدا می کند؛ مثل

مجموعه ای که هوا در اختیار نداشته باشد. این اهمیت امنیت است. امنیت هم متعلق به همه است... نیروی انتظامی هم متعلق به همه است» (لرنی: ۱۹۴ و ۱۹۵)

و پلیس را مظهر ایجاد عدالت در جامعه می‌داند «توجه داشته، دارید که هیچ جامعه‌ای از نفوذ عناصر فساد مصون نیست... مفاسد اقتصادی، مفاسد اخلاقی، مفاسد سیاسی، تعدی به حقوق دیگران و زورگویی به دیگران در بین مردم ایجاد می‌کند. پلیس مظهر عدالت در این موارد است» (بیانات در دیدار فرماندهان نیروی انتظامی ۱۳۸۳/۱۲/۱۶)

انتظارات مقام معظم رهبری از نیروی انتظامی در جهت تأمین نظم و امنیت اجتماعی

- ۱- تأمین و حفظ امنیت اسلامی و شهروندی مردم؛
- ۲- خدمت گذاری به مردم و ارائه خدمات امنیتی، انتظامی و رفاهی به صورت صادقانه، دلسوزانه و مخلصانه به مردم؛
- ۳- پلیس به عنوان مامن، ملجا و پناهگاه و امنیت مردم در تأمین امنیت؛
- ۴- قانون‌مندی و رعایت حقوق مردم در تأمین امنیت؛
- ۵- کلان‌نگری در امنیت و تأمین امنیت همه مردم کشور؛
- ۶- جلب رضایتمندی مردم با ارائه خدمات مطلوب و تأمین امنیت؛
- ۷- دفاع از امنیت اخلاقی، معنوی و فرهنگی مردم؛
- ۸- هوشیاری، دقت قاطعیت، سربعت عمل، پیگیری در انجام مأموریت؛
- ۹- دینداری و پایبندی به اصول و گسترش روح ایمان و تقوا در کلیه رده‌های پلیس؛
- ۱۰- ارتقاء کارآمدی، قابلیت و توانمندی در تأمین امنیت مردم؛
- ۱۱- هدف گذاری و شاخص بندی و رصد کردن آن در تأمین امنیت جامعه؛
- ۱۲- سالم‌سازی محیط اجتماعی مردم و حفظ آبرو، عرض و حیثیت مردم در انجام مأموریت‌ها. (کریمائی، همان: ۹۹-۱۰۰)

ضرورت تشکیل پلیس ۱۱۰

هدف از تشکیل واحدهای پلیس به خصوص پلیس ۱۱۰ به دلیل نیاز جامعه فرمانی در توسعه نظم و امنیت و انضباط اجتماعی و رفاه و آسایش عمومی شهروندان است. در همه جوامع انسانی و در میان همه قشرها در دوران های مختلف انسان هایی هستند که با قانون شکنی، هنجار شکنی، با ترجیح خواسته های شریانه خود بر خواسته های دیگران، موجبات ناامنی را در جامعه فراهم می کنند. چه کسی باید با آن مقابله کند؟ فرماندهان نیروی انتظامی با تشکیل پلیس یگان امداد درصدد هستند با توان، قدرت و اقتدار تمام در مقابل آن کسانی که قانون و نظم و انضباط را در جامعه به چیزی نمی شمارند و در مقابل قانون که متعلق به عموم مردم است سینه سپر می کنند بایستند و با آنان به مقابله بپردازد تا مردم احساس امنیت بیشتری کنند. پلیس ۱۱۰ و پشتیبانی و حمایت کننده ی واحدهای عملیاتی می باشد و در صورت احساس نیاز واحدها در تمام مأموریت های خود می توانند از این پلیس استفاده نمایند تا فرصت را از قانون شکنان و مهاجمان در تعرض به جان و مال و ناموس مردم گرفته و به آنان اجازه طمع نمودن و در غیبت کردن برای انجام رفتارهای مجرمانه را ندهد.

انتظارات مردم از پلیس ۱۱۰

با توجه به وجود سلیقه ها در بین افراد یک جامعه هر کسی به نوعی انتظاراتی از پلیس دارند و این گونه نیست که دوست و دشمن، جاعل و عالم، قانون مدار و قانون شکن همگی نگاه ثابتی به یک سازمان آن هم با حساسیت ها و مسئولیت های انتظامی داشته باشد. مردم دوست دارند در رفاه و آسایش باشند و در واقع امنیت داشته باشند براین اساس با توجه به وظیفه ای که بر دوش مأموران ناجا می باشد از آنان انتظار دارند در تأمین امنیت و رفاه و آسایش عمومی شهروندان تلاش کند. همچنین تکریم با ارباب رجوع و برخورد مناسب پلیس در معابر شهری از دیگر انتظارات مردم و شهروندان است وقتی که اتفاقی برای شخصی به وجود می آید و نیاز است که پلیس در محل باشد در این هنگام حضور بهموقع پلیس در محل و ارشاد و راهنمایی فرد مذکور وقتی برخورد شایسته وی با فرد می تواند احساس آرامش و آسایش برای شهروند را به وجود آورد.

خوشبختانه امروزه پلیس با سامانه ۱۱۰ به صورت فردی در خدمت شهروندان است و با تماس افراد با شماره تلفن ۱۱۰ در موقع ضروری پلیس می تواند در سریع ترین زمان ممکن در محل حاضر شود و انتظارات قانونی مردم را برآورده سازد. با توجه به اینکه جامعه ما جامعه ای جوان است یک برخورد زیبا همراه با عطف و همدردی پلیس با یک نوجوان و جوان می تواند اثری دیرپا تر و موثرتر از ده ها گفتار و سخنرانی و تبلیغات داشته باشد پلیس نماد حکومت و قانون گرایی است، لذا نقش او در اعتمادسازی بین مردم و گرایش درونی جامعه به قانون گرایی، اقتدار و احساس امنیت نقش منحصر به فرد است. امید است این فضای اعتماد روز به روز بین مردم و نیروی انتظامی عمیق تر و جلوه های زیبای آن همانا تولید امنیت و احساس امنیت می باشد متنوع تر گردد.

تعامل پلیس با مردم

همانگونه که می دانید پلس همواره با عموم مردم و ملت یک کشور سروکار دارد و تلاش می کند تا تک تک شهروندان در آرامش و امنیت و رفاه و آسایش زندگی کنند و در واقع یکی از نیازهای با ارزش جامعه و مردم را به ارمغان می آورد. در این راستا مسئولین ناجا همواره برای ایجاد ارتباط و تعامل بین مردم و پلیس در تلاش و کوشش هستند که از جمله آن می توان به برگزاری جلسات پرسش و پاسخ مردم و مسئولین ناجا در مساجد و حسینیه ها پذیرش مردم برای دیدار و ملاقات در جهت بیان دیدگاهها و مشکلات و نیز رسانه ها هم در ایجاد تعامل بین مردم و پلیس نقش به سزایی دارند و تردیدی نیست که تعامل و همکاری هدفمند و گسترده ای که در طول سالهای گذشته بین نیروی انتظامی و رسانه ها ی جمعی بوده است نتایج و فرآیندهایی را به دنبال داشته و آن را توسعه نظم و امنیت اجتماعی به عنوان یک خواست و حق عمومی در جامعه است.

همچنین برای نخستین بار در تاریخ کشور با شعار «و حالا شما پلیس ما باشید» مردم، مسئولان نیروی انتظامی مسئولان نیروی انتظامی از طریق خط تلفن ۱۹۷ تحت نظارت همگانی و آنان قرار می گیرند و شکایات و انتقادات و پیشنهادات مردمی به بازرسی کل ناجا منعکس می گردد. سامانه ۱۱۰ به عنوان سامانه فوریت های پلیسی، روزانه در سراسر کشور هزاران بار پذیرایی تلفن های گوناگون شهروندان ایرانی است تا هر ساعت از شبانه روز که به حضور پلیس نیازمندند حافظان امنیت را بر بالین خویش حاضر ببینند.

سازمان چطور به نیروی انتظامی خود بها می دهد.

با خاموش شدن آتش جنگ تحمیلی و به سامان آمدن تدریجی امر برنامه ریزی در کشور، نیروی انتظامی نیز کم کم مورد توجه قرار گرفت و در برنامه سوم توسعه کشور این نیرو با اهتمام ویژه مسئولان وقت از سال ۷۹ جایگاه خویش را در متن برنامه بازیافت. افزایش نیروی کادر و جایگزین ساختن و آنان با آموزش لازم و کافی به جای نیروهای وظیفه و احداث پاسگاههای جدید و افزایش تجهیزات ارتباطی، حمل و نقل و مخابراتی و نیز توسعه امکانات رفاهی و خدماتی کارکنان، امکانات درمانی، مهمانسراها، قرض الحسنه و سایر اماکن تفریحی استراحتی و رفاهی کارکنان از دستاوردهای توجه خاص برنامه ریزی سوم به ناجا بوده که سازمان در اختیار نیروی انسانی خود قرار داده و این امر باعث شده مردم شاهد ارتقاء سطح کیفی خویش در حوزه تأمین امنیت، خدمات سریع عملی شدن اقدامات و جلب مشارکتهای مردمی و بخش خصوصی بوده اند. در سال های اخیر نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تلاشهای زیادی را در جلب ارتقاء تحصیلی کارکنان خود انجام داده است که از جمله آن می توان به اعطاء بورسیه تحصیلی، وام تحصیلی و عدم جابجایی کارکنانی که مشغول تحصیل هستند و نیز ادامه درس به کسانی فاقد مدرک دیپلم بوده و اعطای دیپلم نظامی به این افراد اشاره نمود.

نیروی انسانی چقدر به سازمان خود بها می دهند.

هدف سازمان برقراری نظم و امنیت و رضایت مندی مردم از سازمان می باشد و برای دست یافتن به این امر مهم نیروی انسانی باید تلاش و کوشش خود کارش به طوری و خدمات رسانی به مردم سازمان را یاری نماید. خدمت شبانه روزی پلیس در گرما، سرما و مناطق مختلف جغرافیایی فقط یک هدف می تواند داشته باشد و آن رفاه، آسایش و تأمین امنیت آحاد مردم یک جامعه است که سازمان به دنبال آن است بنابراین تک تک کارکنان ناجا این امر را وظیفه خود می دانند و برای پیشرفت سازمان خود از جان و مال خود می گذرند و در این راه فدا می شوند به طوری که سالانه تعدادی از کارکنان ناجا در راه دفاع از امنیت جامعه شهید می شوند و این نشان می دهد که کارکنان ناجا جامعه خود را دوست دارند به سازمان خود اهمیت می دهند و برای پیشرفت سازمان هر کاری که بتواند انجام می دهند.

پیشنهادات

اهمیت امنیت روانی و احساسات امنیت برای مردن در حال حاضر برای جامعه کنونی، چنان مهم است که به یکی از مأموریت های مهم نیروی انتظامی تبدیل شده است. در نیروی انتظامی امنیت در حال حاضر با یک نگاه «جامعه محور» نه آنکه «تهدید محور» مطرح می باشد. امروزه هدف پلیس تأمین نظم و امنیت جامعه است برای دست یافتن به این امر مهم همه ی نهادها، ارگان ها و موسسات دولتی می بایست دست در دست هم داد. و در این راه تلاش و کوشش روز افزون نمایند خصوصاً نهادهای تربیتی مثل آموزش و پرورش. در نیروی انتظامی سه عملیات در برابر همه حوادث انجام گیرد :

(۱) عملیات اطلاعاتی (۲) روانی (۳) انتظامی

باید توجه داشت که در بعضی مواقع عملیات روانی اول و عملیات انتظامی آخرین کاری است که باید به آن پرداخته شود. در بعضی موضوعات عملیات اطلاعاتی اول و عملیات روانی دوم است . عموماً نقش عملیات روانی مهم و اساسی است. پس این موضوع را همیشه باید در نظر داشت که احساس امنیت را به اشکال فوق در بین مردن ایجاد نمائیم و نیز ضرورت آموزش و پژوهش در نیروی انتظامی بسیار مهم می باشد. آموزش علمی برای نیروی انتظامی می تواند دستاوردهای زیر را به ارمغان آورد تا امنیت و احساس آن را همیشه در بین مردم جاری سازد.

(۱) افزایش قدرت پیش بینی تحولات اجتماعی و مهیا شدن ذهنی و عملی برای روبرویی با آنها؛

(۲) سهولت و سرعت در انجام بهینه مأموریت ها ؛

(۳) شناخت تخصصی جرایم و قوانین مرتبط با آنها.

پلیس می تواند با آموزش نوجوانان و جوانان با استفاده از روشهای متناوب از قبیل رسانه ها، سخنرانی، تبلیغات و حتی برخورد زیبا و با عطف پلیس با مردم و ایجاد ارتباط نزدیک با نسل جوان، ایجاد اعتماد سازی بین مردن و برخورد مقتدرانه با مخلان نظم و امنیت جامعه به هدف خود که تولید احساس امنیت در بین مردم و تأمین سلامت جامعه و ایجاد نظم و امنیت و انضباط اجتماعی است برسد.

نتیجه گیری

با مراجعه به کلام رهبری می‌توان استنباط کرد که نگاه ایشان به مفهوم امنیت، نگاهی کلان‌نگر و عمیق می‌باشد و امنیت در ابعاد مختلف بیان نموده است. مقام معظم رهبری امنیت را یک نعمت بزرگ و یک نیاز اجتماعی می‌داند که مردم در سایه آن به آرامش و آسودگی خاطر به کسب کار و فعالیت‌های اجتماعی و انجام امور خصوصی خویش اهتمام می‌ورزند و امنیت را متعلق به همه می‌داند، امنیت را یکی از اساسی‌ترین و اصلی‌ترین نیازهای ملت، و کشور می‌دانند و معتقدند مهم‌ترین مشکل یک کشور زمانی به وجود می‌آید که در محیط کار، در محیط زندگی، در محیط تحصیل در فضای عمومی جامعه مردم احساس امنیت نکنند و در فضایی امنیت است که همه تلاش‌های علمی، اقتصادی و هم روحیه نشاط و هم فعالیت‌های یک کشور شکل می‌گیرد. مقام معظم رهبری امنیت را از نان شب واجب‌تر می‌داند و لازمه پیشرفت در زمینه مادی و معنوی را در امنیت می‌داند. ایشان رواج موادمخدر، اعتیاد، بیکاری، عدم اشتغال و همچنین سیاست بازی‌های جاطلبانه و غیر مسئولانه از عوامل ناامنی می‌داند و در کنار این عوامل دخالت‌های دشمنان خارجی و تحرکات خارجی و عدم برخورد قاطع که موجب تردید و تزلزل می‌شود را از عوامل ناامنی دانستند. و وظیفه همه دستگاه‌ها را مبارزه با ناامنی به ویژه نیروی انتظامی می‌باشد. و معتقد هستند که نیروی انتظامی باید با همه ابعاد ناامنی مبارزه نماید که برای ایجاد امنیت با یک هدفگذاری و التزام به قانون و هوشیاری و قاطعیت سرعت اقدام و پیگیری خستگی ناپذیر و نگاه یکسان به جامعه لازمه مبارزه جدی با ناامنی می‌باشد. بنابراین از دیدگاه رهبری امنیت پایه و اساس است و معتقدند اگر امنیت نباشد، فعالیت اقتصادی هم دیگر نخواهد بود. اگر امنیت نباشد، عدالت اجتماعی هم نخواهد بود. اگر امنیت نباشد، دانش و پیشرفت علمی هم نخواهد بود. اگر امنیت نباشد، همه‌ی رشته‌های یک مملکت بتدریج از هم گسسته خواهد شد. اگر امنیت اجتماعی نباشد امنیت سیاسی به وجود نخواهد آمد که مردم بتوانند افکار و عقاید خود را در چارچوب قانون بیان نمایند. لذا امنیت، پایه و اساس است. رهبری مهم‌ترین شاخص‌های ایجاد امنیت اجتماعی را در برقراری عدالت اجتماعی، مبارزه با مفاسد اجتماعی و اقتصادی، نظارت عمومی می‌داند.

منابع

- قرآن کریم.
- معین، محمد، (۱۳۷۱) «فرهنگ فارسی» تهران، ناشر: امیر کبیر چاپ هشتم جلد اول.
- ماندل، رابرت، (۱۳۷۷)، چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران.
- خمینی، روح الله، (۱۳۷۸)، کلمات قصار پندها و حکمتها، ناشر، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(ره).
- چلبی، مسعود(۱۳۷۵)، شهروند و دولت. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- عمید رنجانی، عباسعلی(۱۳۸۴) «جزوه درسی فلسفه امنیت در اسلام» تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی.
- زیبلگنیو، برژنسکی، (۱۳۶۹)، در جستجوی امنیت ترجمه ابراهیم خلیلی تهران نشر سفیر.
- نظر پور، مهدی، (۱۳۸۷)، آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها معاونت پژوهشی دانشگاه معارف.
- لرنی، منوچهر، (۱۳۸۳)، امنیت ملی و دفاع از ارزشها، چاپ اول، ناشر، معاونت روابط عمومی و تبلیغات ساعس ناجا، مرکز چاپ.
- سید نژاد، صادق، (۱۳۹۱)، تولید، کار و سرمایه از منظر آموزهای دینی ناشر مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما.
- جاویدی، مجتبی، ۱۳۹۱، نیروی انتظامی، مظهر اقتدار ملی، ناشر معاونت سیاسی سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی.
- قربانی گلشن آباد، محمد، (۱۳۹۰)، فرهنگ و تهاجم فرهنگی، سازمان عقیدتی سیاسی ناجا - معاونت سیاسی، مرکز چاپ ساعس ناجا (چاپ ایمان).
- فلاح بابلی حسن «مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی و راهکارهای توسعه» مقدمه؛ دانشگاه آزاد و همکاران، بابل، ۱۳۸۱.
- جعفر هزار جریبی، رضا صفری شالی «بررسی تعامل دو مفهوم شهروندی و امنیت اجتماعی، فصلنامه علمی پژوهشی نظم و امنیت انتظامی، سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا سال سوم شماره ۳، پاییز ۱۳۸۹.

- کریمائی، علی اعظم، رویکردی ایجابی به امنیت اجتماعی و نقش ناجا در تامین آن، فصلنامه علمی پژوهشی نظم و امنیت انتظامی، سازمان تحقیقات ناجا سال سوم شماره ۳، پاییز ۱۳۸۹، مطالعات و تحقیقات ناجا.
- شادمان فخر آبادی، اعظم، (۱۳۸۴)، روابط عمومی و توسعه امنیت، پژوهش و اندیشه شماره ۳ و ۴، محل انتشار، دفتر مطالعات و تحقیقات سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی.
- رحمانی، اصغر، (۱۳۸۶) مبارزه با فقر در آینه سخنان رهبری، انتشارات قم، ماهنامه طوبی(اخلاق و تربیت)، شماره ۲۳، آبان.
- صفری رضا، رضایی رضا، (۱۳۹۱) مفهوم شناسی امنیت وصنعت، نشر اندیشه وزین، دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی استان قزوین.
- چشمه همیشه جاری شماره ۱۶ تحلیلی بر بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۱؛ معاونت سیاسی ساعس ناجا.
- آشوری داریوش، (۱۳۷۱)، دانشنامه سیاسی (فرهنگ اصطلاحات سیاسی)، انتشارات مروار